

BP Honderdtienmorgen

Flora- en faunatoets t.b.v. het bestemmingsplan

Projectcode

DRU BW Bestemmingsplannen '15 / Honderdtienmorgen

Datum

20 juni 2016

Versie

Definitief 1.0

Opdrachtgever

SO/ team bestemmingsplannen,
Projectleider Koen Lakerveld

Opsteller

M. Meijer

Collegiale toetsing

O. van Velthuisen

Samenvatting

Voor het gebied “110 morgen” wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het bestemmingsplan is grotendeels conserverend en bevat slechts beperkt nieuwe ontwikkelingen.

Voor dit bestemmingsplangebied is alleen de Flora- en faunawet relevant. Binnen dit plangebied is in het verleden (< 5 jaar) weinig onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet.

Vanuit de Natuurdatabase van de Gemeente Rotterdam zijn een aantal waarnemingen binnen het plangebied bekend. Het betreft de strikt beschermde soorten: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Buizerd, Boomvalk, Kleine modderkruiper. Ook de strikt beschermde vissoort Bittervoorn is te verwachten. De meeste waarnemingen liggen rond de oudste landschappelijke structuren. De beperkte hoeveelheid waarnemingen wil niet zeggen dat in het plangebied niet meer plekken geschikt zijn voor strikt beschermde soorten. Vanwege het ontbreken van gebiedsdekkend onderzoek zijn deze vaak niet opgemerkt.

De ecologische kwaliteit van het bestemmingsplangebied is naar verwachting gemiddeld tot hoog.

Het bestemmingsplangebied is goed aangesloten op Natuurnetwerk Nederland. Effecten op de ecologische verbindingen zijn als gevolg van de in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen niet te verwachten.

Bij nieuwbouw is het advies om op lager gelegen platte daken soortenrijke groene daken toe te passen en nieuwbouw geschikt te maken voor medebewoning door vleermuizen, huismus en gierzwaluw door toepassen van open stootvoegen, (inbouw)nestkasten/stenen of nestdakpannen. Deze maatregelen komen de biodiversiteit in het plangebied ten goede en dragen daarmee bij aan realisatie van de Rotterdamse duurzaamheidsambitie van een groene, gezonde en klimaatbestendige stad.

Bij ruimtelijke ingrepen die plaats vinden binnen bestaande bestemmingen (zoals het slopen van gebouwen, ingrijpende renovatie, herinrichting, werkzaamheden in of aan waterlopen of de oevers daarvan of rooiwerkzaamheden) is voorafgaand aan de werkzaamheden een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet verplicht.

Voor de volgende ontwikkeling is een onderzoek in het kader van de Flora- en Faunawet nodig: Herontwikkeling Wolfert Dalton en nieuwbouw van woningen langs de Apollostraat. Deze twee ontwikkelingen leveren mogelijk conflicten op met verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. De verwachting is dat bij het toepassen van de juiste mitigatie een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet verkregen kan worden.

Met inbegrip van bovenstaande is de conclusie dat het bestemmingsplan ‘aanvaardbaar’ is vanuit het oogpunt van de Flora- en faunawet en andere kaders m.b.t. natuur.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Planbeschrijving	6
2.1	Plangebied	6
2.2	Mogelijk gemaakte ontwikkelingen	7
2.2.1	Herontwikkeling Wolfert Daltoncollege	7
2.2.2	Uit te werken woonbestemming Apollostraat	7
2.2.3	Toestaan 3 ^e bouwlaag woonbebouwing Minervalaan	7
2.2.4	Water- en groenstructuur	7
3.	Wetgeving en beleid	8
3.1	Het bestemmingsplan en natuurwetgeving	8
3.1.1	Relevantie van de NB-wet voor dit bestemmingsplan	9
3.1.2	Aanbevelingen vanuit wetgevend kader	10
3.2	Natuurnetwerk Nederland (EHS en PEHS)	10
3.3	De Rotterdamse Natuurkaart	11
3.4	Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie	11
4.	Beschrijving natuurwaarden in het plangebied	12
4.1	Algemeen	12
4.1.1	Natuurkaart Rotterdam	14
4.2	Eerder onderzoek	16
4.2.1	Natuurdatabase Rotterdam	17
4.2.2	Vogels	18
4.2.3	Vleermuizen	19
4.2.4	Planten	21
4.2.5	Kleine, grondgebonden zoogdieren	21
4.2.6	Vissen	22
4.2.7	Reptielen en amfibieën	22
4.2.8	Overige soortgroepen	23
4.2.9	Concluderend soorten	23
4.3	Ecologische verbindingen	24
4.3.1	Verbindingen binnen het plangebied	24
4.3.2	Aansluiting op Natuurnetwerk Nederland	24

5.	Gevolgen voor flora- en fauna	25
5.1	Overwegend conserverend	25
5.1.1	Zorgplicht	25
5.2	Ontwikkelingen	25
5.2.1	Herontwikkeling Wolfert Daltoncollege	25
5.2.2	Uit te werken woonbestemming Apollostraat	25
5.2.3	Toestaan 3 ^e bouwlaag woonbebouwing Minervalaan	26
5.2.4	Water- en groenstructuur	26
5.3	Analyse aanvaardbaarheid	26
6.	Kansen door de ontwikkelingen	27
6.1	Duurzaamheid	27
7.	Conclusies en aanbevelingen	29
	Gebruikte gegevens	30

1. Inleiding

Voor het plangebied “110 morgen” te Rotterdam wordt in het kader van het Meerjarenprogramma actualisering bestemmingsplannen een nieuw bestemmingsplan opgesteld met als IMRO-code: *NL.IMRO.0599.BP1079Htienmorgen-co01*. In het gebied van het nieuwe bestemmingsplan gelden nu nog bestemmingsplannen:

- 110 morgen (544);
- Argonautenweg-Hectorstraat (2002);
- Abeelweg (2003).

Het plangebied is gelegen in Gebied Hillegersberg-Schiebroek.

Het nieuwe bestemmingsplan voor 110 morgen legt overwegend de planologische situatie van de vorige bestemmingsplannen en gevoerde afwijkingsprocedures vast.

In een bestemmingsplan worden de beschermde natuurwaarden planologisch-juridisch veiliggesteld. Een nieuw opgesteld bestemmingsplan of een wijziging of actualisatie van een bestaand bestemmingsplan dient getoetst te worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving en mag hier geen tegenstrijdigheden mee opleveren (aanvaardbaarheidstoets). Het onderzoek heeft tot doel in beeld te brengen welke natuurwaarden in de huidige situatie binnen het beoogde bestemmingsplan aanwezig zijn en potentiële conflicten die kunnen optreden bij toekomstige ontwikkelingen. Het betreft hier de:

- Juridische kaders: Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet.
- Beleidskaders: Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en Rotterdamse Natuurkaart.

2. Planbeschrijving

Het huidige bestemmingsplan 110 morgen is vastgesteld in januari 2005 en is onherroepelijk geworden in juli 2005. In 2015 is het plan niet meer actueel. Het opstellen van het bestemmingsplan gebeurt in het kader van het Meerjarenprogramma actualisering bestemmingsplannen.

De begrenzing van het oude bestemmingsplan 110 morgen kom vrijwel overeen met het nieuwe bestemmingsplan.

Binnen de contour van het plan liggen twee projectbestemmingsplannen:

- Hoek Argonautenweg-Hectorstraat, vastgesteld in juni 2010 en onherroepelijk augustus 2010.
- Abeelweg, vastgesteld in maart 2011 en onherroepelijk mei 2011.

2.1 Plangebied

Het bestemmingsplangebied 110 morgen betreft een deel van Hillegersberg-Noord. Het bestemmingsplangebied ligt ten noorden van het Argonautenpark en het openluchtzwembad Zwarte Plasje en wordt in het oosten begrensd door de historische structuur de Grindweg. De noordelijke begrenzing wordt globaal gevormd door de Ankie Verbeek-Ohrlaan, de westelijke begrenzing wordt gevormd door door de Hoge Limiet en de woonwijken aan de Abeelhof en het Dirk Swarteveldplein.

De begrenzing van het plangebied is met een rode lijn weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1: Bestemmingsplangebied “110 morgen”

2.2 Mogelijk gemaakte ontwikkelingen

Het bestemmingsplan is in hoofdzaak conserverend van karakter. Wel zullen er wat afwijkingen zijn ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan 110 morgen (559). In het kort betreft dit:

2.2.1 Herontwikkeling Wolfert Daltoncollege

Ter plaatse van het huidige Wolfert Daltoncollege bestaat het voornemen een nieuwe Schoolcampus te realiseren. Hiertoe zullen alle gebouwen op deze locatie gesloopt worden en wordt een deel van de op het terrein aanwezige bomen geroid. De tijdelijke noodlokalen en extra onderwijsgebouwen zullen mogelijk op de voormalige hockeyvelden ten noorden van de huidige school geplaatst worden. Vervolgens worden dan op het terrein 2 nieuwe scholen en een sportvoorziening gebouwd. Er zal er gedeeltelijk een nieuwe groenvoorziening worden aangelegd. De hoeveelheid verhard oppervlak zal toenemen zodat enig compensatiewater wordt aangelegd. Ten behoeve van deze ruimtelijke ingreep is een verkennend onderzoek in het kader van de flora- en faunawet uitgevoerd. Een Nader onderzoek in verband met de aanwezige vleermuizen loopt op dit moment en zal naar verwachting begin 2017 gereed zijn.

2.2.2 Uit te werken woonbestemming Apollostraat

Deze uit te werken woonbestemming uit het huidige bestemmingsplan wordt overgenomen in het nieuwe plan. Het aantal nieuw te bouwen woningen wordt gemaximeerd op 100.

2.2.3 Toestaan 3^e bouwlaag woonbebouwing Minervalaan

Vergroten van woningen wordt mogelijk.

2.2.4 Water- en groenstructuur

Door het plangebied loopt een waardevolle groen- en waterstructuur. Deze is in het geldende plan niet als zodanig bestemd. In het nieuwe plan krijgt de structuur een passende bestemming

3. Wetgeving en beleid

Voordat een bestemmingsplan kan worden vastgesteld of daarin een wijzigingsbevoegdheid kan worden opgenomen is het van belang om vast te stellen of plan of wijzigingsbevoegdheid niet in strijd is met relevante wet- en regelgeving. Daartoe dient onder andere een onderzoek in het kader van de natuurwetgeving plaats te vinden.

In Bijlage 1 wordt het voor ecologie, flora en fauna relevante wettelijke kader geschetst¹.

Een eerste natuuronderzoek bestaat meestal uit het uitvoeren van een verkennend onderzoek flora en fauna (VO). In deze VO wordt het effect van de werkzaamheden die voortvloeien uit het plan of de wijziging beoordeeld op (mogelijk) aanwezige beschermde soorten (Flora- en faunawet) en beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet en/of EHS) binnen de invloedssfeer van het plangebied. Wanneer geen effecten worden verwacht kan het bestemmingsplan worden vastgesteld of gewijzigd.

3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet (zie bijlage 1) kennen geen procedurele vereisten bij het opstellen van ruimtelijke plannen. In de toelichting van het bestemmingsplan dient te worden gemotiveerd dat het plan aanvaardbaar is vanuit het oogpunt van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet. Het begrip 'aanvaardbaar' betekent dat bij de uitvoering van het plan een vrijstelling geldt of dat vastgesteld is dat het verkrijgen van een ontheffing mogelijk is. Bij vaststelling van het (ontwerp-) bestemmingsplan dient de aanvaardbaarheidstoets aan de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet dus uitgevoerd te zijn.

Wanneer geen effecten worden verwacht kan het bestemmingsplan worden vastgesteld of gewijzigd. Wanneer wel effecten kunnen worden verwacht wordt doorgaans aan de hand van kennis over de mogelijkheden tot het verkrijgen van een ontheffing ingeschat of de Flora- en faunawet wel of geen belemmering is voor het vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan wordt dan dus op basis van 1) een verkennend onderzoek flora en fauna (ecologische quickscan) en 2) de verwachting dat een ontheffing wel mogelijk is vastgesteld. Uit jurisprudentie² volgt echter dat de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing feitelijk pas duidelijk wordt in een ontheffingsprocedure. Bij het vaststellen van een bestemmingsplan of het opnemen of doorvoeren van een wijzigingsbevoegdheid dient dus in principe altijd een nader onderzoek plaats te vinden. Een ecologische quickscan is alleen afdoende wanneer daaruit blijkt dat in het plangebied geen beschermde soorten voorkomen of dat deze beschermde soorten geen enkele hinder ondervinden van de activiteiten die voortvloeien uit de voorgenomen wijzigingen.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) van het Ministerie van Economische zaken adviseert daarom de volgende werkwijze:

¹ De hier beschreven situatie is van januari 2016. Op dat moment was de verwachting dat medio januari 2017 nieuwe wetgeving van kracht wordt.

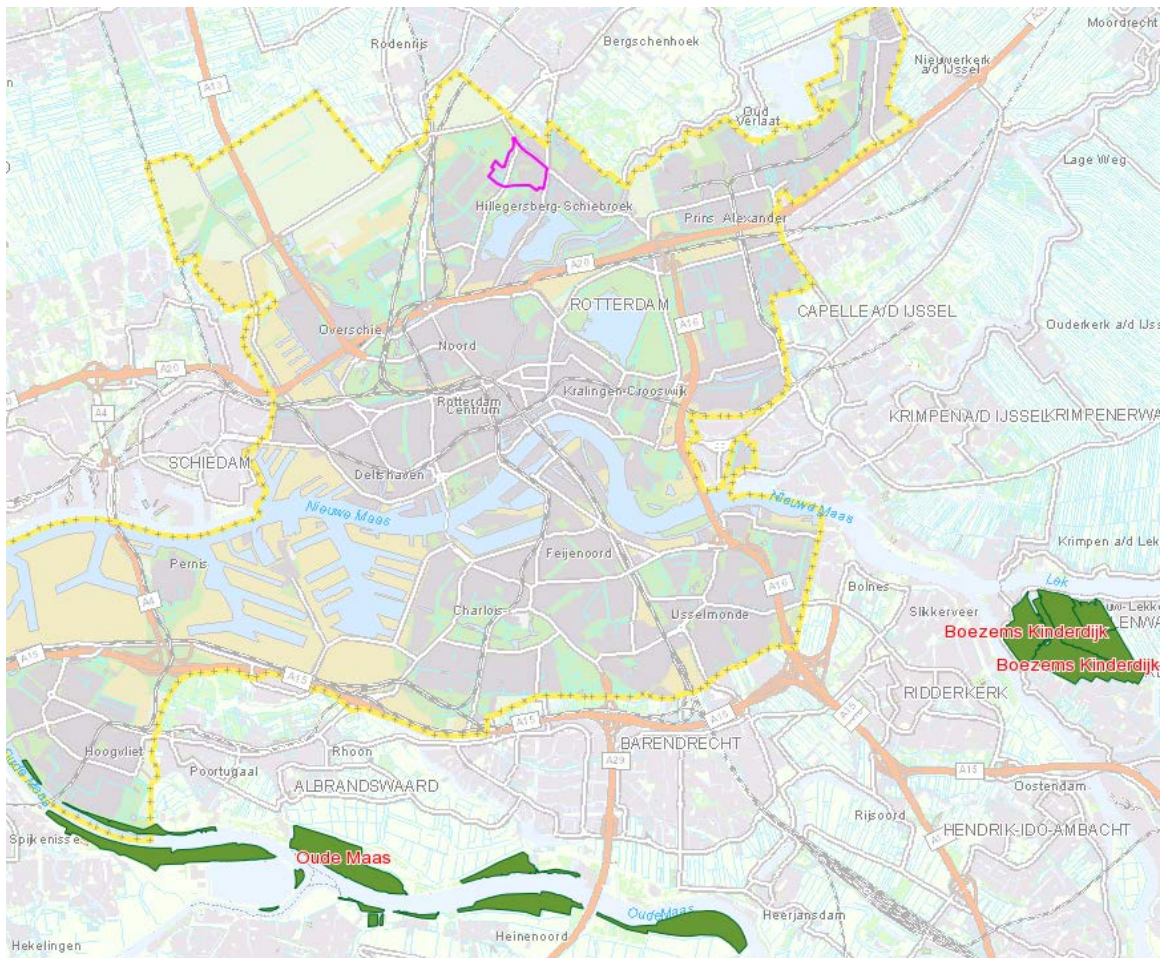
² Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in uitspraken van; 29 december 2010, 27 april 2011 en 27 maart 2013.

- laat, wanneer beschermde soorten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, altijd een nader onderzoek uitvoeren;
- zijn beschermde soorten aanwezig en zijn er plannen om op de korte termijn activiteiten te ontplooiën, vraag dan een ontheffing aan, en stel het bestemmingsplan vast na het afgeven van de ontheffing;
- zijn beschermde soorten aanwezig en zijn de plannen nog niet concreet (bijvoorbeeld bij het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid) beargumenteer in het bestemmingsplan dan goed dat het verkrijgen van een ontheffing in de lijn der verwachting ligt. Dit kan door het opnemen van mitigerende maatregelen in het bestemmingsplan en het verwijzen naar afgegeven ontheffingen in vergelijkbare situaties.

Bij ruimtelijke activiteiten die binnen een bestaande bestemming vallen (bijvoorbeeld sloop en nieuwbouw van woningen) hoeft in het kader van het bestemmingsplan geen flora en faunaonderzoek uitgevoerd te worden. Wel dient voorafgaand aan de uitvoering van deze plannen nog een flora- en faunaonderzoek te worden uitgevoerd. Bij nieuwe ontwikkelingen die worden opgenomen in het bestemmingsplan waarbij mogelijk beschermde soorten worden verwacht waarop een negatief effect kan optreden kan nader onderzoek noodzakelijk zijn. Het bestemmingsplan dient namelijk aan te tonen dat er geen negatieve effecten op beschermde soorten worden verwacht of, indien dit wel het geval is, dat er redelijkerwijs verwacht kan worden dat een ontheffing van de flora- en faunawet mogelijk is. Pas dan mag het bestemmingsplan worden vastgesteld. Indien er in de toekomst alsnog andere ontwikkelingen gepland worden, waarbij een bestemmingsplanwijziging of projectbestemmingsplan noodzakelijk is, dan dient ook voor deze ontwikkeling opnieuw getoetst te worden aan natuurwetgeving. Mogelijk kan hieruit volgen dat nader onderzoek noodzakelijk is.

3.1.1 Relevantie van de NB-wet voor dit bestemmingsplan

Het dichtst bijgelegen Habitatrichtlijngebied (Natuurbeschermingswet) is de Oude Maas (108) op 11,5 km afstand van de begrenzing van het plangebied. Dit habitatrichtlijngebied is aangewezen voor de instandhouding van de habitattypen: Rivieren met slikoevers (H3270), voedselrijke zoomvormende ruigten van laagland (H6430) en Bossen op alluviale gronden (H91E0). Voor H6430 is er ook een uitbreidingsopgave. De habitatrichtlijnsoort voor dit gebied is de Noordse woelmuis (H1340). Vanwege de grote afstand van het plangebied tot dit gebied zullen de in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen geen negatieve invloed op de habitatdoelstellingen van dit habitatrichtlijngebied hebben. Dit betekent dat voor het bestemmingsplan 110 morgen alleen de Flora en faunawet relevant is.

3.1.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader

Het is altijd de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om na te gaan in hoeverre nader onderzoek en/of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is bij nieuwe ontwikkelingen, zoals sloop en ingrijpende renovaties, maar ook bij wijzigingen in watergangen/partijen en het rooien van bomen en struiken. Dit dient voorafgaand aan de aanvang van de uitvoering te gebeuren en geldt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, ongeacht of deze binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Mogelijk worden n.a.v. de voorgenomen ontwikkeling eisen gesteld aan de uitvoering en geldt een compensatieplicht. Het is aan te bevelen hier in een vroeg stadium rekening mee te houden. De doorlooptijd van onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet kan namelijk in het ongunstigste geval oplopen tot 2 jaar.

Daarnaast geldt bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen altijd de zorgplicht conform artikel 2 van de Flora- en faunawet.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (EHS en PEHS)

In 1990 werd door het toenmalige ministerie van LNV als onderdeel van het Natuurbeleidsplan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd. Het doel van de EHS was de afname van de Nederlandse biodiversiteit tot staan te brengen. Het plan was destijds in Nederland 750.000 hectare Kerngebieden, Natuurontwikkelingsgebieden en Verbindingszones te realiseren. De EHS

moet aansluiten op de Europese ecologische infrastructuur (PEEN). ||Op provinciaal niveau was er aanvullend beleid; de PEHS. Na herijking in de periode 2010-2012 zijn de oorspronkelijke EHS-ambities versoerd en werd de uitvoering over een langere periode uitgesmeerd tot 2027. In 2014 is het EHS-beleid verder gegaan onder de noemer Natuurnetwerk Nederland (NNN). De uitvoering van dit beleid is naar de provincies gebracht.

3.3 De Rotterdamse Natuurkaart

Op 18 maart 2014 is door B&W de Rotterdamse Natuurkaart vastgesteld. In dit beleidsinstrument zijn de ambities van de gemeente Rotterdam op het gebied van de ecologie en natuur vastgelegd. Ingezet wordt op het verbinden van gebieden waar ecologische kwaliteit aanwezig is. In het kaartgedeelte van de Rotterdamse Natuurkaart is de ecologische structuur van de gemeente Rotterdam op hoofdlijnen weergegeven. De kaart geeft kerngebieden waar hoge ecologische waarden aanwezig zijn of verwacht kunnen worden en de reeds aanwezige verbindingzones tussen deze kerngebieden en de verbindingzones met de PEHS. De Rotterdamse Natuurkaart signaleert ook de knelpunten in de ecologische structuur.

3.4 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

In de Rotterdamse Natuurkaart is geen verbinding gemaakt met het Rotterdams duurzaamheidsbeleid. Stedelijke ecologie kan echter wel bijdragen aan het beperken van een aantal risico's door klimaatverandering.

In het Programma Duurzaam 2015-2018 'Duurzaam dicht bij de Rotterdammer' staat bij de ambitie voor een groene, gezonde en klimaatbestendige stad, dat ingezet wordt op o.a. de thema's

- Meer groen: toename van bruikbaar groen (in en om) de stad en in de diversiteit daarvan;
- Droge voeten: een combinatie van waterveiligheid en versterken van de veerkracht van de stad;
- Duurzame gebieden: voor iedere gebiedsontwikkeling komen er standaard kaders en doelstellingen voor duurzaamheid.

Ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan deze thema's.

4. Beschrijving natuurwaarden in het plangebied

4.1 Algemeen

Het bestemmingsplangebied van het 110 morgen komt globaal overeen met de wijk Honderd en Tien morgen.

De zuidelijke helft van deze wijk is een typische woonwijk uit de wederopbouwperiode en kent in aanleg een heldere stedenbouwkundige opzet met veel openbaar groen (zie foto 1). Het stedenbouwkundig ontwerp is indertijd gemaakt door architectenbureau Kuiper, Gouweter & De Ranitz. De bebouwing in dit wederopbouwgedeelte kent een hoog aandeel lage portiekflats. Door de combinatie van veel volwassen groen, een open ruimtelijke structuur en niet al te energiezuinige gebouwen zijn wijken uit de wederopbouwperiode doorgaans zeer aantrekkelijk voor vleermuizen.

In dit deel van de Wijk Honderd en Tien morgen heeft intussen veel groot onderhoud aan de gebouwen plaatsgevonden en er is ook (ver)nieuwbouw gepleegd. Onder andere het nieuwe gebouw van het voormalige deelgemeentekantoor waarin ook maatschappelijke voorzieningen zijn ondergebracht. Deze gedeelten hebben vaak een wat mindere architectonische kwaliteit en zijn ook veel steniger; groen ontbreekt soms vrijwel geheel (zie foto 2). Deze aanpassingen hebben de wijk ongetwijfeld wat minder aantrekkelijk gemaakt voor vleermuizen.

De noordelijke helft van het bestemmingsplangebied bestaat uit nieuwbouw uit het eind van de jaren '90 (zie foto 3). De bebouwing hier bestaat uit een mengeling van portiekflats en grondgebonden woningen.

Tussen de beide gedeelten ligt een wijkpark met veel water (zie foto 4). Deze afwisselingsrijke groenstructuur biedt goede en nabijgelegen foerageermogelijkheden voor gebouw gebonden dieren uit de omliggende wijk.

In de zuidwestelijke hoek van het plangebied ligt een schoolcomplex. Deze schoolgebouwen op de locatie zijn ook ontworpen door F.J. Gouweter in samenwerking met P. Mulder en vormen qua ontwerp een eenheid met het wederopbouwgedeelte van de wijk (zie foto 5). De schoolgebouwen zijn gebouwd in de periode 1957-1962 als onderkomen voor het toenmalige Calandlyceum. Het vanwege de toenmalige demografie modulair opgezette gebouwencomplex combineert voor die tijd traditionele en moderne inzichten over schoolgebouwen. In de beplanting rond het schoolcomplex zijn nog resten van een typische groenaanleg uit de jaren '60 te herkennen.

Ten noorden van dit schoolcomplex liggen een aantal zorgvoorzieningen (zie foto 6).

Aan de westzijde van het bestemmingsplangebied 110 morgen liggen twee nieuwbouwuurtjes. De oudste rond het Dirk Swarteveldplein dateert uit de jaren '90 van de 20^e eeuw (zie foto 7). De nieuwere rond de Abeelhof uit het begin van de 21^e eeuw (zie foto 8). Morfologisch en functioneel sluiten deze buurten meer aan op de wijk Schiebroek.

De oudste landschappelijke elementen in het bestemmingsplangebied zijn de Grindweg aan de oostzijde van het plangebied en de Hoge limiet aan de westzijde ervan. Oude landschappelijke elementen kunnen door hun continuïteit relatief hoge natuurwaarden bevatten.

Aangrenzend aan de zuidzijde van het bestemmingsplangebied ligt het Argonautenpark. Dit zuidelijkste stukje van de oorspronkelijke polder 110morgen is bij de aanleg van de woonwijk vanaf 1955 niet bebouwd maar ingericht als park.

In het Argonautenpark, bij de Hoge limiet en bij de Grindweg zijn de dijken van polder 110 morgen nog goed herkenbaar (zie foto's 9, 10 en 11).

Foto 1: zuidelijk wederopbouwgedeelte

Foto 2: vernieuwd wederopbouwgedeelte

Foto 3: noordelijk deel uit jaren '90

Foto 4: wijkpark tussen beide delen

Foto 5: Wolfert Daltoncollege

Foto 6: zorginstellingen

Door de ruime aanwezigheid van groen van diverse ouderdom en typen gemengd met afwisselende bebouwing is een kleinschalig afwisselend landschap ontstaan dat een groot aantal soorten planten en dieren kan huisvesten. Bovendien wordt het openbaar groen in delen van de wijk natuurvriendelijk beheerd en zijn er veel natuurvriendelijke oevers aanwezig. Het bestemmingsplangebied Honderdtien morgen is aantrekkelijk voor alle soortgroepen. Daarnaast is de wijk, zowel intern als naar de omgeving, in ecologisch opzicht goed ontsloten.

4.1.1 Natuurkaart Rotterdam

In de Natuurkaart Rotterdam heeft het bestemmingsplangebied 110 morgen een gemiddelde tot hoge verwachtingswaarde voor biodiversiteit.

Binnen het plangebied liggen gebieden met de wijktypologiën: Cultureel Tuinstad en Cultureel Tuindorp.

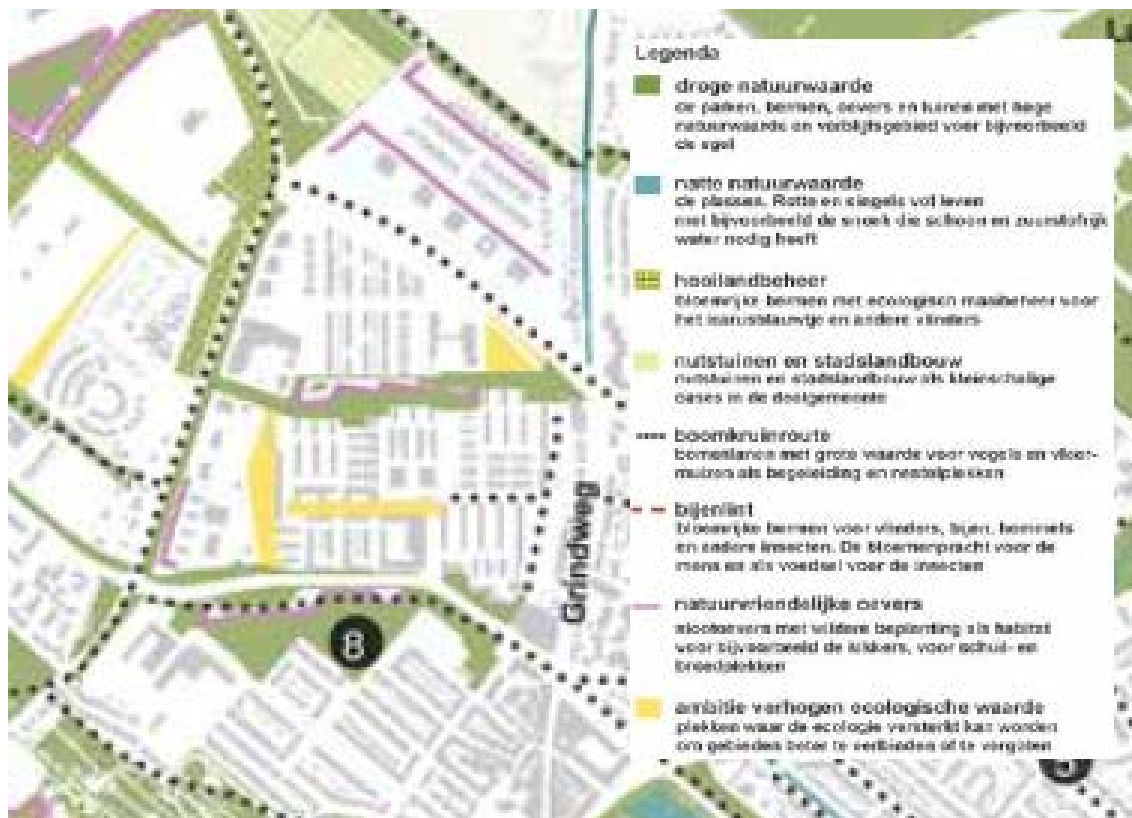
Het direct ten zuiden van het plangebied gelegen Argonautenpark en het direct ten westen van het plangebied gelegen gebied met sportvelden zijn op de Natuurkaart aangeduid als kerngebied Park.

In de Natuurkaart Rotterdam zijn het centraal gelegen wijkparkje, de westelijke en oostelijke randzones van het plangebied, het Argonautenpark en de Ankie Verbeek-Ohrlaan aangegeven als binnenstedelijke ecologische verbindingen (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1 Uitsnede uit de Rotterdamse Natuurkaart.

De voormalige deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek is het enige gebied in Rotterdam waarvoor de gebiedsuitwerking van de Natuurkaart Rotterdam al gemaakt is (zie 4.2). Potentiele vliegroutes voor vogels en vleermuizen en natuurvriendelijke oevers zijn op deze kaart duidelijk vastgelegd. Op deze kaart zijn voor het bestemmingsplangebied met geel ambities aangegeven waar de ecologische waarde verhoogd kan worden. Deze ambities liggen in de groenzone direct ten oosten van het Wolfert Daltoncollege, rond de Minervalaan en in de hoek bij de kruising Grintweg en Ankie Verbeek-Ohrlaan.

Figuur 4.2 Uitsnede uit de kaart *Natuurlijk Hillegersberg Schiebroek – Ecologische Kaart*.

4.2 Eerder onderzoek

Onderzoeken die zijn uitgevoerd in voor 2011 zijn in juridische zin verlopen. De rapportages kunnen nog wel voor het plangebied relevante informatie bevatten.

Binnen het bestemmingsplangebied is in 2010 het volgende voorgaande onderzoek uitgevoerd:

- Meijer, M.: Herontwikkeling Wolfert Daltonschool, Verkennend onderzoek in het kader van de Flora- en Faunawet. Gemeente Rotterdam, augustus 2015. In verband met de voorgenomen sloop van de huidige schoolgebouwen en het verwijderen van een deel van de groenaanleg eromheen is dit onderzoek uitgevoerd. De conclusie is dat een nader onderzoek naar vleermuizen nodig is. Dat onderzoek loopt nog op dit moment. Verder wordt geconcludeerd dat deze locatie erg aantrekkelijk is voor vogels en dat daarmee bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening moet worden gehouden.
- Langstraat ing. M.: Uitkomst nader onderzoek naar vleermuizen en vogels. Gemeentewerken Rotterdam, februari 2009. Dit betreft de locatie Grindweg 47-61 welke aan de oostzijde van het bestemmingsplangebied 110 morgen is gelegen. Geconcludeerd is dat er geen vaste rust of verblijfplaatsen van vogels of vleermuizen aanwezig zijn. Wel wordt de locatie gebruikt als foerageergebied door: Grote bonte specht, Groene specht en Sperwer.

Verdere onderzoeken zijn binnen het plangebied niet bekend.

Aangrenzend aan het bestemmingsplangebied zijn de volgende voorgaande onderzoeken bekend:

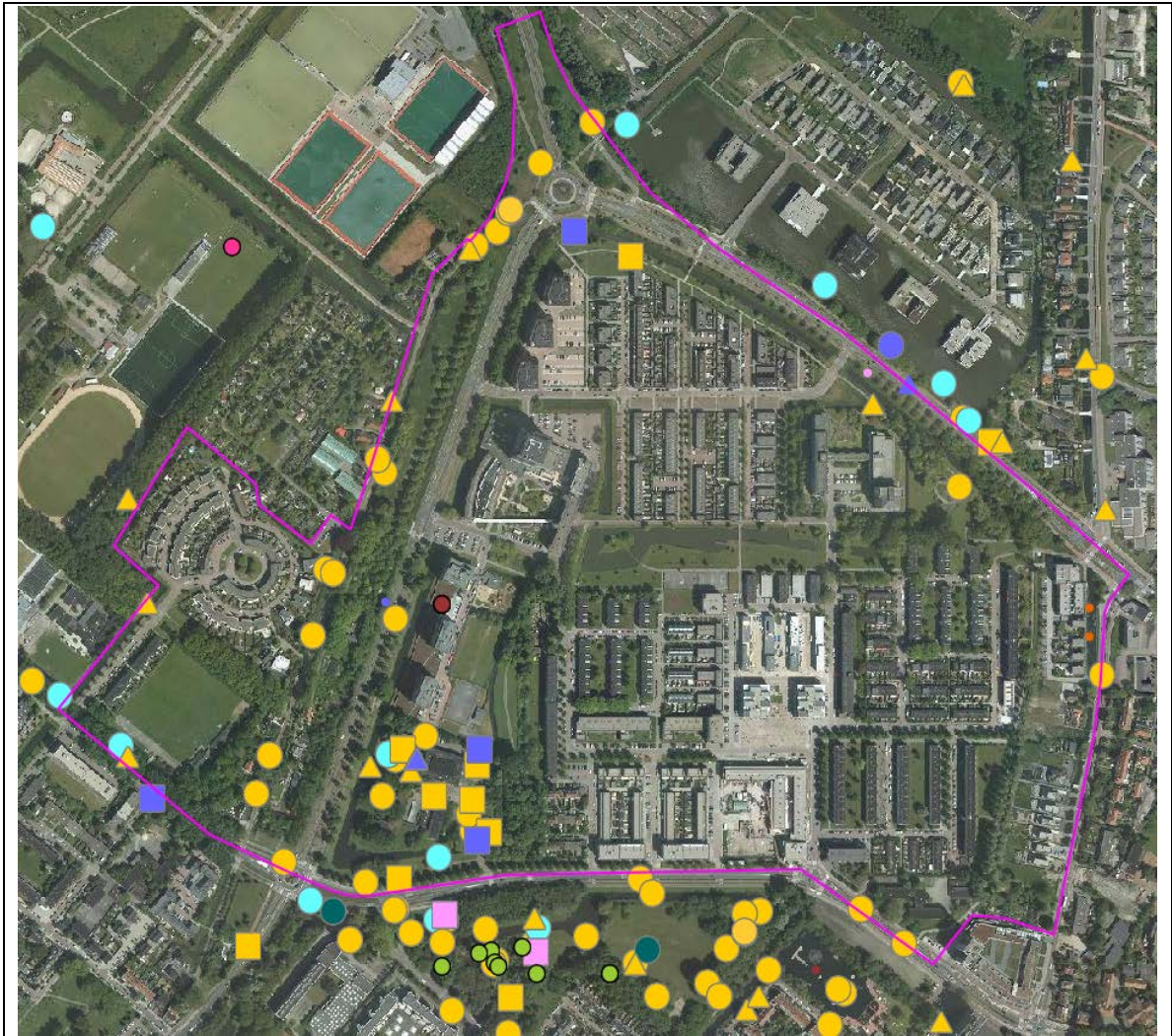
- In het kader van de herinrichting van het Argonautenpark zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd:
 - Boon, L.; Quick scan Argonautenpark, gemeente Rotterdam, rapportnummer 20101011. Ecoresult, Dordrecht, 2010.
 - Baerdemaeker, A. de.; Flora- en faunawetonderzoek Argonautenpark, projectnummer 0709. bureau Stadsnatuur Rotterdam, Rotterdam, 2011.
 - Langstraat, M.; Resultaten nader onderzoek Argonautenpark, gemeente Rotterdam, Ingenieursbureau gemeentewerken. Rotterdam, 2011.

Tijdens onderzoeken bleken er al kapwerkzaamheden te worden uitgevoerd. Hiervoor had een ontheffing in het kader van de flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. Het park wordt als foerageergebied en vliegroute door 4 soorten vleermuizen gebruikt. Geconcludeerd werd dat er geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn. Er is wel een jaarrond beschermde nestplaats van een Sperwer aanwezig. Aanbevolen wordt, indien er nog meer kapwerkzaamheden nodig zijn, een mitigatie- en compensatieplan op te stellen voor de Sperwer en de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen.

- Moerman M.P.; Schiebroek-Noord, Implementatie Flora- en faunawet, Verkenning ecologische waarden. Gemeentewerken gemeente Rotterdam, Ingenieursbureau, Rotterdam, 2004. De geldigheid van dit onderzoek is intussen ruim verlopen.
- Kleingeld M.G.; Bestemmingsplanonderzoek Kern en Plassen. Ingenieursbureau Gemeentewerken Rotterdam, oktober 2004. Dit plangebied grenst bij het Argonautenpark aan het bestemmingsplangebied 110 morgen. De kans op het voorkomen van vleermuizen en grondgebonden zoogdieren werd aanzienlijk geacht. Daarnaast komen er zeker broedvogels en amfibieën voor. Over de kans op jaarrond beschermde vogels en beschermde planten en insecten zijn geen uitspraken gedaan. Aanbevolen is op de ontwikkellocaties nader onderzoek te doen naar beschermde soorten. De geldigheid van dit onderzoek is intussen ruim verlopen.

4.2.1 Natuurdatabase Rotterdam

Voor een verdere indicatie van natuurwaarden is gebruik gemaakt van de Rotterdamse database Waarnemingen flora en fauna (update 2016). Hierin zijn alle waarnemingen flora en fauna opgenomen binnen gemeente Rotterdam van de afgelopen jaren (2010-2015). Het ontbreken van waarnemingen kan betekenen dat een soort ter plaatse niet voorkomt maar het kan ook betekenen dat er op die plaats nog geen onderzoek is gedaan. In figuur 4.3 zijn de, in de database opgenomen, waarnemingen van beschermde- en aandachtsoorten weergegeven.

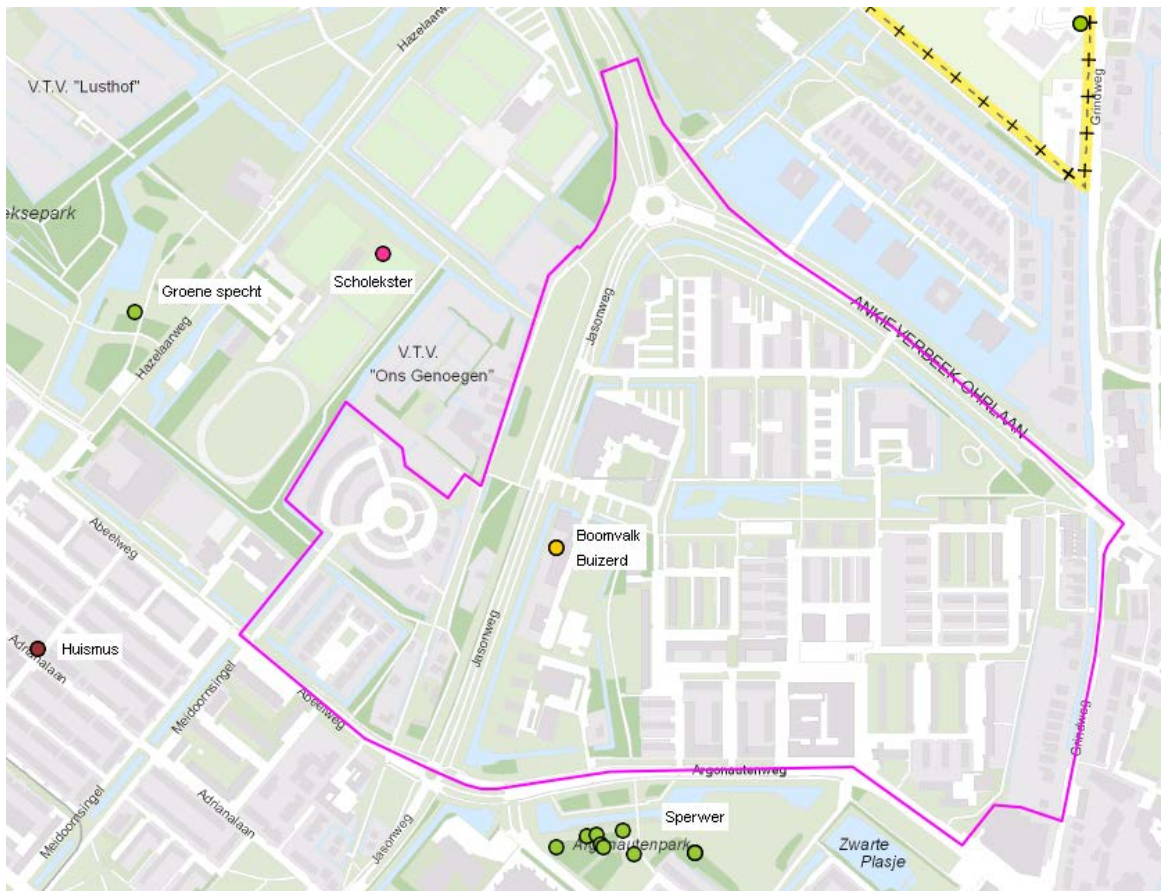

Figuur 4.3 bekende waarnemingen van beschermde soorten en aandachtsoorten in en rond het bestemmingsplangebied

Binnen het plangebied zijn een aantal waarnemingen gedaan van strikt beschermde soorten. waarnemingen concentreren zich langs de randen van het plangebied en op het terrein van het Wolfert-Dalton college. Het is aannemelijk dat in de rest van het plangebied geen inventarisaties hebben plaatsgevonden. Gelet op het groene karakter van het plangebied is het waarschijnlijk dat bij meer gericht onderzoek meer en meer verspreide waarnemingen van strikt beschermde soorten plaatsvinden. In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op de waarnemingen in verschillende soortgroepen.

4.2.2 Vogels

Binnen het plangebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde vogelsoorten Buizerd en Boomvalk bekend uit de vrij groene zone aan de westkant van het plangebied. Nabij het plangebied zijn bovendien waarnemingen bekend van de Huismus (*Passer domesticus*), Sperwer (*Accipiter nisus*) en van de aandachtsoorten Groene Specht en Scholekster (Zie figuur 4.4).

Figuur 4.4 bekende waarnemingen vogelsoorten (jaarrond beschermde soorten en aandachtsoorten)

Het bestemmingsplangebied 110-morgen is door haar stedenbouwkundige structuur aantrekkelijk voor zangvogels.

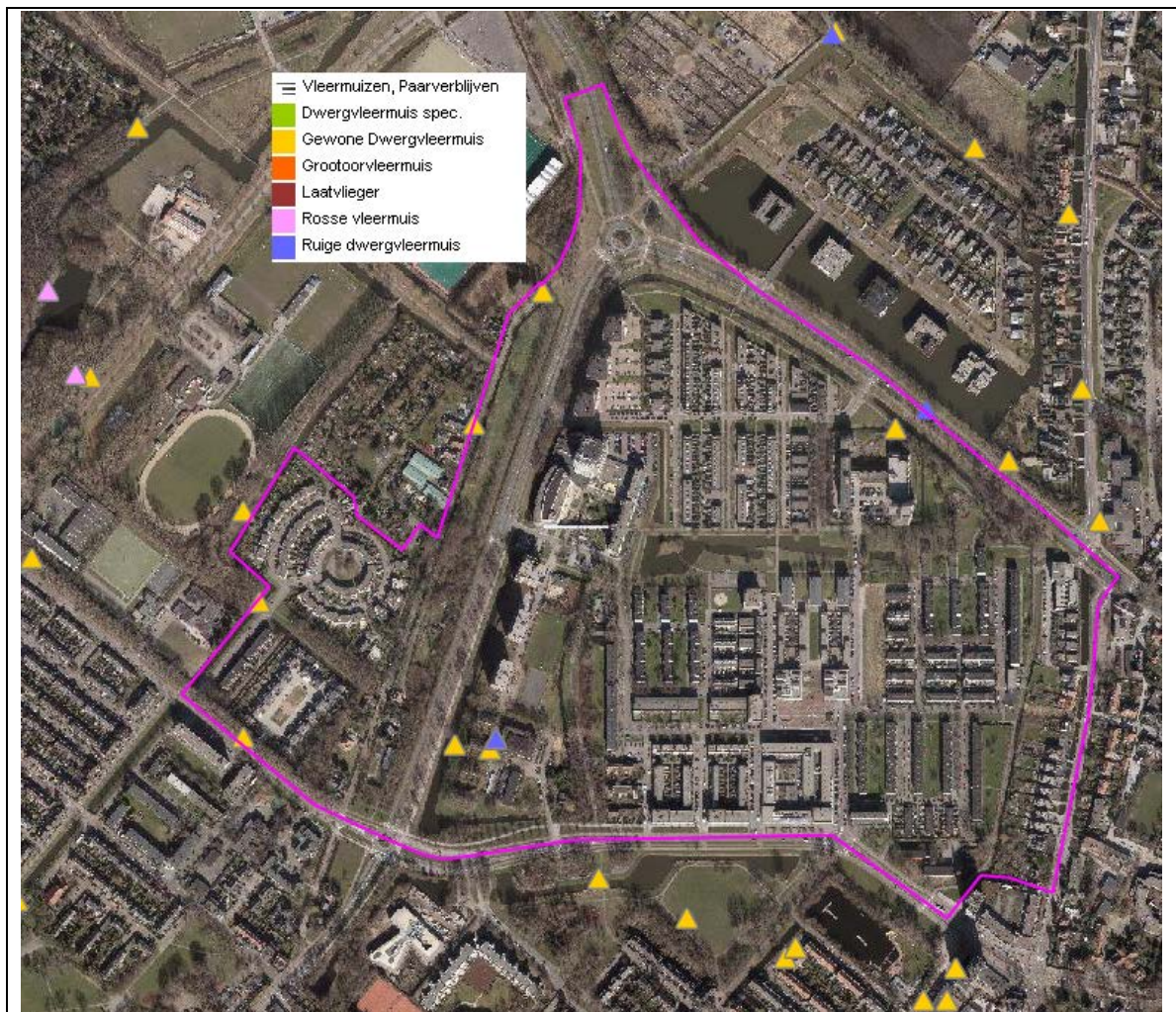
4.2.3 Vleermuizen

In figuren 4.5 en 4.6 zijn aangegeven de waarnemingen van vleermuizen. Aan de randen van het plangebied zijn de volgende soorten waargenomen: Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Van de Gewone en van de Ruige dwergvleermuis zijn ook verblijfplaatsen in het plangebied bekend. Voor de vleermuizen zijn vooral de overgangen van stedelijke bebouwing naar groen en waterelementen van belang. Gebouwen bieden de mogelijkheid tot verblijfplaatsen en oriëntatie. De overgangen naar groen en water zijn vrijwel altijd rijk aan voor vleermuizen interessant voedsel. Opvallend is dat er weinig waarnemingen van vleermuizen zijn in het middengedeelte van het bestemmingsplangebied. Dit komt waarschijnlijk omdat dit gedeelte de laatste jaren niet onderzocht is.

Direct ten zuiden van het plangebied zijn enkele waarnemingen van de Meervleermuis bekend.

Figuur 4.5 waarnemingen Vleermuizen foeragerend en overvliegend. Gewone dwergvleermuis = oranje; Ruige dwergvleermuis = blauw.

Figuur 4.6 waarnemingen Vleermuizen verblijfplaatsen. Gewone dwergvleermuis = oranje; Ruige dwergvleermuis = blauw.

4.2.4 Planten

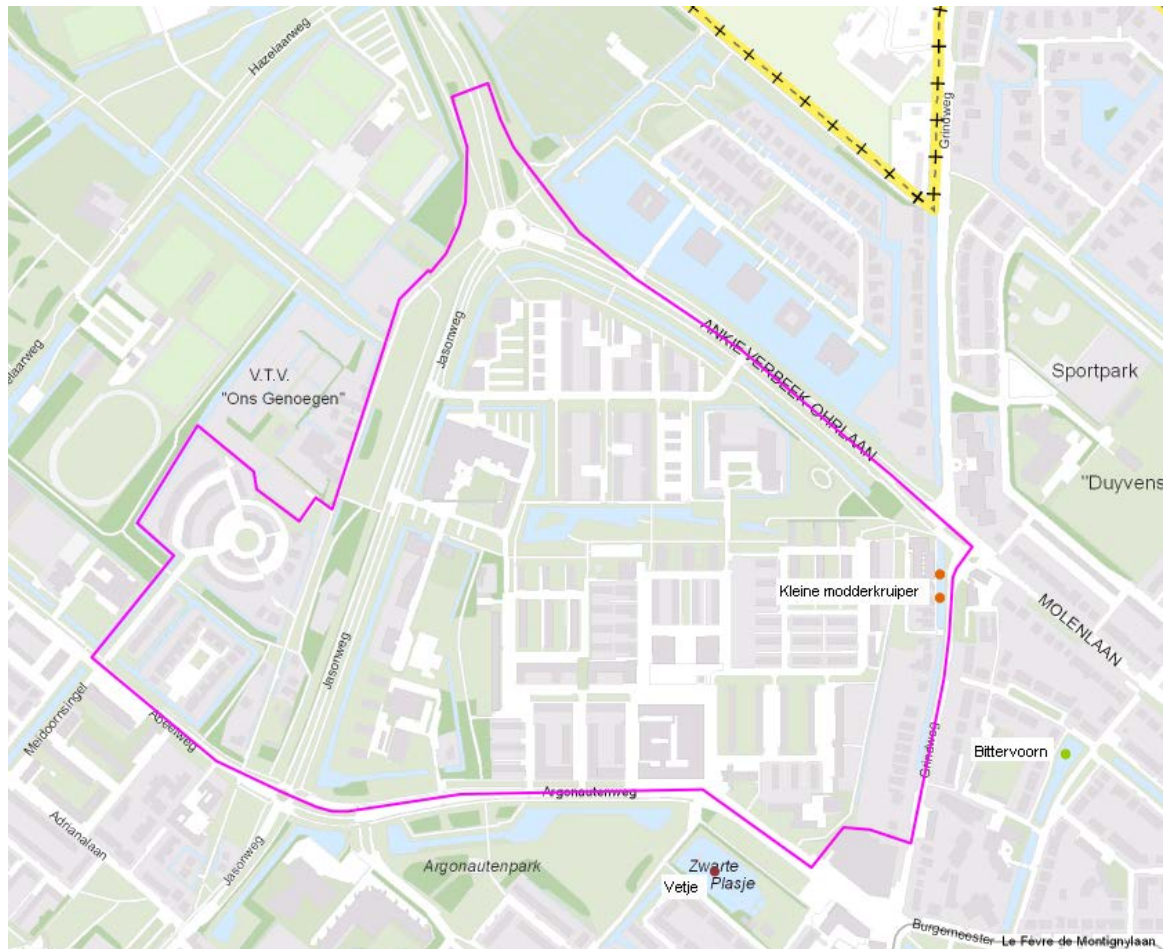
Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van de beschermde plantensoorten bekend. Dit komt waarschijnlijk omdat het plangebied nooit op planten is onderzocht.

4.2.5 Kleine, grondgebonden zoogdieren

Strikt beschermde grondgebonden zoogdieren komen in het stedelijk gebied van Rotterdam niet voor. Meer algemeen beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten zijn wel te verwachten, zeker op plekken waar groen aanwezig is. Het gaat dan om o.a. soorten als mol, egel en huisspitsmuis. Geschikte plekken zullen dan vooral de (binnen)tuinen zijn in de woonwijken. Deze soorten betreffen algemeen beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten (tabel 1), waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient altijd de zorgplicht te worden nageleefd.

4.2.6 Vissen

In het plangebied zijn waarnemingen van wettelijk beschermde vissoort Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) bekend. Direct buiten het plangebied komt de aandachtsoort Vetje voor. De strikt beschermde soort Bittervoorn komt zeer waarschijnlijk in het bestemmings plangebied voor. Deze soort wordt namelijk in de omgeving van het plangebied vaak aangetroffen. Voor vissen in algemene zin geldt altijd de zorgplicht. Bij werkzaamheden aan watergangen en waterelementen waar men vis verwacht, dient gewerkt te worden conform de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

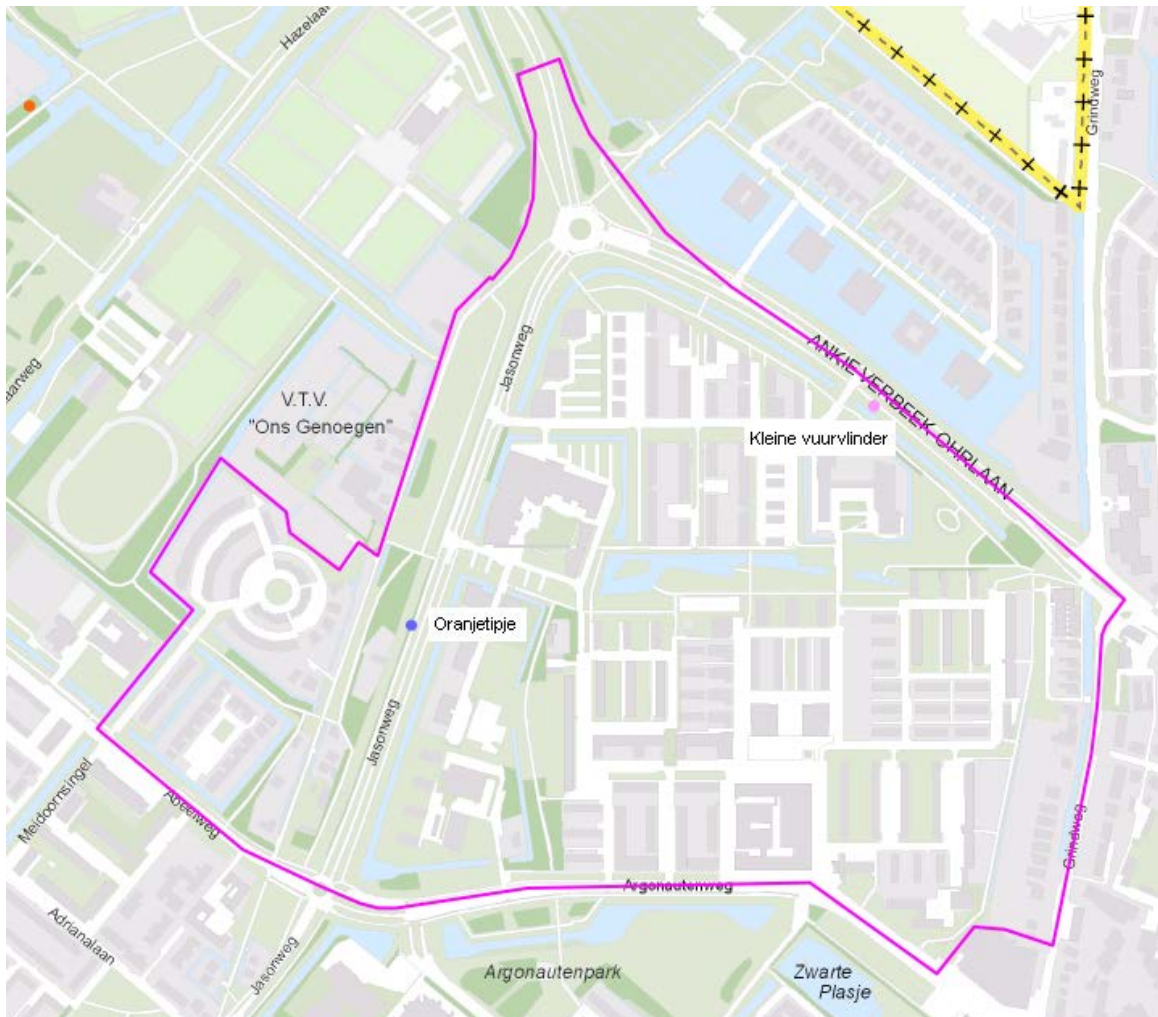
Figuur 4.7 Bekende waarnemingen Vissen.

4.2.7 Reptielen en amfibieën

Strikt beschermde reptielen en amfibieën (zoals rugstreeppad en zandhagedis) kunnen op voorhand worden uitgesloten in het bestemmingplangebied. Het gebied biedt geen geschikt biotoop voor deze soorten en is hier ook nooit waargenomen. Meer algemeen beschermde amfibieën, zoals Gewone pad (*Bufo bufo*), Bruine kikker (*Rana temporaria*) en Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), zijn wel te verwachten, vooral bij waterelementen. Overigens geldt voor algemeen beschermde amfibieën (tabel 1 soorten) een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient altijd de zorgplicht te worden nageleefd.

4.2.8 Overige soortgroepen

Van overige soortgroepen zijn binnen Rotterdam geen waarnemingen bekend van soorten die strikt beschermd zijn onder de Flora- en faunawet. Wel zijn van de overige soortgroepen waarnemingen bekend van vlindersoorten van de Rode Lijst; Oranjetipje en Kleine vuurvlieder (zie fig. 4.8).

Figuur 4.8 waarnemingen Vlinders.

4.2.9 Concluderend soorten

Op basis van de waarnemingen uit de Rotterdamse database Waarnemingen flora en fauna kan worden geconcludeerd dat binnen het bestemmingsplangebied 110 morgen delen een functie hebben voor beschermde soorten uit de soortgroepen Vleermuizen, Vogels en Vissen.

De volgende wettelijk beschermde soorten zijn aangetroffen: Buizerd, Boomvalk, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine modderkruiper.

Van de beide vleermuissoorten komen ook paarverblijfplaatsen in het plangebied voor.

De waarnemingen van de aandachtsoorten vlinders Oranjetipje en Kleine vuurvlieder bij de Hoge limiet en Ankie Verbeek-Ohrlaan is een indicatie voor een mogelijk goede ecologische kwaliteit in deze gedeelten van het plangebied.

4.3 Ecologische verbindingen

4.3.1 Verbindingen binnen het plangebied

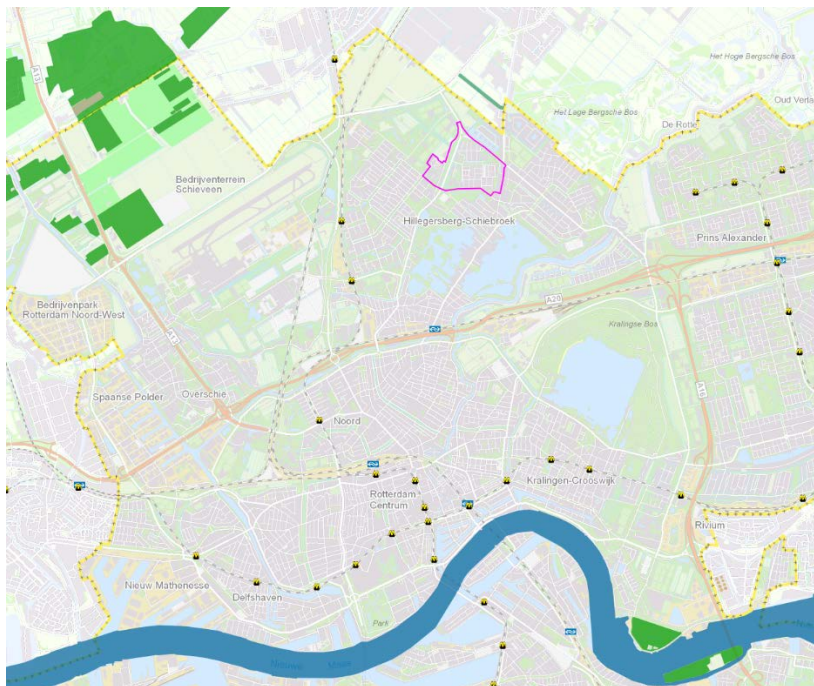
In paragraaf 4.1, en vooral ook in 4.1.1, zijn de binnenstedelijke verbindingen langs de Grindweg, Ankie Verbeek-Ohrlaan, de Hooge limiet, het Argonautenpark en in de groene zone in het plangebied al genoemd (zie ook figuren 4.1 en 4.2). De historische linten zijn voor zover ze binnen dit bestemmingsplangebied liggen voor de meeste soorten waarschijnlijk nog functioneel als ecologische verbindingzones.

4.3.2 Aansluiting op Natuurnetwerk Nederland

Het meest nabij gelegen onderdeel van de nationale en provinciale ecologische hoofdstructuur van voor de herijking uit 2011 is de ecologische verbindingzone welke aangelegd wordt tussen het Lage Bergsebos en de recreatiegebieden bij Schiebroek en Rodenrijs. Het ligt ongeveer 400 meter van het plangebied.

Het Natuurnetwerk Nederland is aan de noordrand van Rotterdam bestaat sinds de herijking van het EHS-beleid uit een aantal losse stukken (zie fig. 4.9). De dichtstbij gelegen onderdelen van het Natuurnetwerk zijn de Wildersekade (600 meter) en Ackerdijkse plassen. Het bestemmingsplangebied 110 morgen is via de grindweg en de Hoge limiet goed met Natuurnetwerk Nederland verbonden. Het bestemmingsplangebied 110 morgen is in ecologisch opzicht dus goed ontsloten. Wel zal het steeds drukker worden van de Doenkade en de aanleg van de A13-16 de aansluiting van het binnenstedelijke netwerk op Natuurnetwerk Nederland in de toekomst minder goed maken.

Vanwege het overwegend conserverende karakter van het bestemmingsplan is het onwaarschijnlijk dat de binnen het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen invloed kunnen hebben op de functionaliteit van Natuurnetwerk Nederland.

Figuur 4.9 ligging ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland

5. Gevolgen voor flora- en fauna

5.1 Overwegend conserverend

Het bestemmingsplan is overwegend conserverend. De term 'conserverend' heeft betrekking op de bestemming; voor grote delen van het plangebied zullen bestemmingen niet wijzigen. Het is echter wel mogelijk dat binnen de delen van het bestemmingsplangebied waar sprake is van een conserverende situatie ruimtelijke ontwikkelingen plaats vinden. Ontwikkelingen binnen de bestaande bestemmingen, bijvoorbeeld sloop, renovatie, herinrichting en nieuwbouw kan echter wel degelijk leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden. De gevolgen voor de aanwezige flora en fauna van werkzaamheden die binnen bestaande bestemmingen plaats gaan vinden dienen voorafgaand aan de uitvoering van die werkzaamheden onderzocht te worden.

Voorafgaand aan de uitvoering van die werkzaamheden onderzocht te worden. Vooral de in het bestemmingsplangebied voorkomende gebouw gebonden soorten (Huismus, Gierzwaluw, Steenbreekvaren, Tongvaren, Gewone dwergvleermuis en –in mindere mate- Ruige dwergvleermuis) zijn gevoelig voor ingrepen aan bestaande bebouwing.

Ook het grootschalig verwijderen van groen kan leiden tot effecten op de geschiktheid als leefgebied voor Huismussen en vleermuizen.

Bij ingrepen aan aanwezige bebouwing of groenelementen zal dan ook nader onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de effecten op beschermde soorten.

5.1.1 Zorgplicht

Zorgplicht conform artikel 2 van de Flora- en faunawet is altijd van toepassing.

Naast de strikt beschermde soorten zijn ook meer algemene soorten te verwachten, zoals kleine zoogdieren (egel, mol) en algemene amfibieën (Gewone pad, Bruine kikker). Hiervoor geldt de zorgplicht. Ook voor vissen geldt altijd de zorgplicht. Bij werkzaamheden aan watergangen en waterelementen dient gewerkt te worden conform de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

5.2 Ontwikkelingen

5.2.1 Herontwikkeling Wolfert Daltoncollege

De huidige gebouwen op deze locatie worden gesloopt en wordt een deel van de op het terrein aanwezige bomen geroid. Daarna komt er nieuwbouw. Er zal er gedeeltelijk een nieuwe groenvoorziening worden aangelegd. De hoeveelheid verhard oppervlak zal toenemen zodat enig compensatiewater wordt aangelegd. Onderzoek in verband met de aanwezige vleermuizen loopt op dit moment. Het is mogelijk de vleermuisverblijfplaatsen te compenseren in de nieuwbouw en tijdens de bouwfase. De groenaanleg blijft gedeeltelijk gespaard en er komt enig wateroppervlak bij. Bij goede uitvoering is er geen negatieve impact op de lokale en regionale populaties van de aanwezige vleermuissoorten. Een ontheffing zal derhalve verkregen kunnen worden.

De groenstrook tussen de schoolgebouwen en de woonwijk is op de ecologische kaart van Hillegersberg-Schiebroek aangeduid als ambitielocatie waar de natuurkwaliteit nog verhoogd kan worden.

5.2.2 Uit te werken woonbestemming Apollostraat

Hier wordt woningbouw mogelijk gemaakt. Er is momenteel een grasveld aanwezig dat geen soortenrijke grasvegetatie heeft. Beschermde natuurwaarden worden hier dan ook niet verwacht.

5.2.3 Toestaan 3^e bouwlaag woonbebouwing Minervalaan

Bij enkele woningen is al een derde bouwlaag gerealiseerd. De overige woningen hebben platte daken. Er zijn geen wettelijk beschermde soorten te verwachten. Conflicten met verbodsbepalingen uit de flora en faunawet zijn niet te verwachten bij het verbouwen van de panden.

De Minervalaan zelf is op de ecologische kaart van Hilleegersberg-Schiebroek aangeduid als ambitielocatie waar de natuurkwaliteit nog verhoogd kan worden

5.2.4 Water- en groenstructuur

Dit betreft een aanpassing van de bestemming aan de feitelijke situatie. Er vindt geen ruimtelijke ontwikkeling plaats.

5.3 Analyse aanvaardbaarheid

Alleen de Flora- en faunawet is relevant voor dit bestemmingsplan.

Het bestemmingsplan is in hoofdzaak conserverend van karakter.

Voor één nieuwe bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkeling geldt dat er geen feitelijke ontwikkeling plaatsvindt. De flora en faunawet is hier niet in het geding.

Bij grote ingrepen, zoals grondige renovatie, het vervangen van daken of sloop en nieuwbouw, moet onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd worden. Het maakt daarbij niet uit of het in dit bestemmingsplan nieuw mogelijk gemaakte ontwikkelingen of ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen betreft. Waar deze ontwikkelingen binnen dit bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt (Wolfert Daltonschool, Minervalaan) is mitigatie of compensatie mogelijk.

Bij de woningbouwlocatie aan de Apollostraat zijn conflicten met verbodsbepalingen uit de Flora – en faunawet niet te verwachten. Dit dient nog wel door een verkennend onderzoek flora en fauna uit te voeren bevestigd te worden.

Ontheffingen zullen, naar verwachting, verkregen kunnen worden.

Het bestemmingsplan is daarom aanvaardbaar vanuit het oogpunt van de Flora- en faunawet.

6. Kansen door de ontwikkelingen

Bij nieuwbouw met platte daken kunnen groene daken toe worden gepast. Bij voorkeur wordt gekozen voor een soortenrijke beplanting. Soortenrijke groene daken dragen bij aan een gezonde stedelijke bijenstand en vergroten de soortenrijkdom in de wijk. Bij nieuwbouw met schuine daken, bijvoorbeeld een pannendak, zijn er mogelijkheden deze geschikt te maken voor o.a. huismus en gierzwaluw.

Sinds de recente aanpassing van het bouwbesluit is het mogelijk hoger gelegen open stootvoegen een breedte te geven van groter dan 1 centimeter (Bouwbesluit 2012 artikel 3.69 lid 2). Bij een breedte tussen anderhalf en 2 centimeter wordt de er achter gelegen spouwruimte geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Door bij nieuwbouw hoger gelegen ventilatievoegen deze breedte te geven neemt het aantal voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen in het bestemmingsplangebied toe. Geadviseerd wordt deze bredere stootvoegen toe te passen bij de nieuwbouw op de Wolfert-Dalton locatie en Apollostraat.

Bij werkzaamheden aan wateren in het plangebied (bijvoorbeeld het aanleggen van compensatiewater voor de nieuwbouwprojecten) kan gekozen worden voor het (plaatselijk) toepassen van natuurvriendelijke oevers of onderwater vooroevers. Behalve gunstig voor de waterkwaliteit leveren natuurvriendelijke oevers een positieve bijdrage aan de biologische diversiteit. Natuurvriendelijke oevers zijn overigens in dit bestemmingsplangebied al op veel plekken aanwezig.

Indien er nieuw groen wordt aangebracht wordt aangeraden inheemse soorten te gebruiken. Ook de aanplant van hagen kan versterkend werken, vooral voor soorten als huismus.

6.1 Duurzaamheid

Hoewel het bestemmingsplan in belangrijke mate conserverend van karakter is, zijn er verschillende mogelijkheden om verder te verduurzamen. Uitvoering kan worden gegeven aan het Programma Duurzaam 2015-2018 "Duurzaam dichterbij de Rotterdammer".

De Samenwerkingsovereenkomst Duurzaam Ontwikkelen die gesloten is met ruim 40 vastgoedpartijen biedt kansen om in de bebouwde omgeving aan de slag te gaan: door hergebruik van leegstaande panden, verduurzamen van de bestaande bebouwing en de realisatie van nieuwbouw, voorzien van een duurzaamheidslabel.

Vanuit ecologie kan aan de volgende Rotterdamse duurzaamheidsambities een bijdrage worden geleverd:

- Klimaatbestendigheid en gezondheid. Een grotere binnenstedelijke biodiversiteit buffert het ecologisch systeem beter tegen schommelingen. Dit is van belang bij de verandering van het klimaat. Goede ecologische binnenstedelijke verbindingen zijn van belang zodat soorten bij klimaatverandering kunnen migreren naar andere plekken in de stad. Bij het ontbreken van ecologische verbindingen kunnen soorten uit het stedelijke ecosysteem verdwijnen omdat ze geen nieuwe biotoop kunnen bereiken.
- Meer groen is te realiseren door, waar mogelijk, te kiezen voor de toepassing van de bovengenoemde groene daken. Ook gevelgroen met soortenrijke samenstellingen kan een

bijdrage leveren aan zowel de vergroening van de stad als aan de biodiversiteit in de stad.
Dit geldt ook voor de al genoemde aanleg van natuurvriendelijke oevers.

7. Conclusies en aanbevelingen

- In het bestemmingsplangebied is in het recente verleden (< 5 jaar) weinig onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet.
- Het bestemmingsplan is overwegend conserverend.
- Vanwege de grote afstand tot het dichtstbij gelegen Natura 2000 gebied en de beperkte ontwikkelingen is de Natuurbeschermingswet niet van toepassing. Op dit moment (maart 2016) is alleen de Flora- en faunawet relevant voor dit bestemmingsplan.
- Het dichtstbij gelegen onderdeel van Natuurnetwerk Nederland ligt op ca 400 meter van het bestemmingsplangebied. Het bestemmingsplangebied is daar goed mee verbonden via de, in de natuurkaart genoemde, binnenstedelijke ecologische verbindingen.
- Aangezien er vooral sprake is van een overwegend conserverend bestemmingsplan met weinig ontwikkelingen worden op bestemmingsplanniveau geen significante effecten op Natuurnetwerk Nederland verwacht.
- In de Rotterdamse Natuurkaart heeft het plangebied overwegend een gemiddeld tot hoge verwachtingswaarde voor biodiversiteit.
- Binnen het bestemmingsplangebied is het voorkomen van de volgende strikt beschermde soorten bekend: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Buizerd, Boomvalk, Kleine modderkruiper. De meeste waarnemingen van deze soorten liggen in nabij de oudste landschappelijke structuren. Van de vleermuizen zijn ook verblijfplaatsen in het bestemmingsplangebied bekend.
- Het binnen het plangebied voorkomen van de strikt beschermde soort Bittervoorn is waarschijnlijk.
- Ontwikkelingen die binnen bestaande bestemmingen plaats vinden moeten op projectniveau getoetst worden aan de relevante natuurwetgeving.
- Voor de volgende door het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen is een onderzoek in het kader van de Flora- en Faunawet nodig:
 - Herontwikkeling Wolfert Dalton en
 - Nieuwbouw aan de Apollostraat.

Verwacht wordt dat bij deze ontwikkelingen voldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn en dat het verkrijgen van een ontheffing mogelijk is.

- **Het bestemmingsplan, met inbegrip van bovenstaande, is 'aanvaardbaar' vanuit het oogpunt van de Flora- en Faunawet.**
- Geadviseerd wordt bij nieuwbouw met platte daken soortenrijke groene daken toe te passen (Duurzaamheidsambitie: meer groen en diversiteit daarin en klimaatbestendigheid).
- Geadviseerd wordt bij nieuwbouw deze geschikt te maken voor medebewoning door strikt beschermde soorten als vleermuizen, huismus en gierzwaluw (te denken valt aan toepassen open stootvoegen, nestkasten, nestdakpannen etc).

Gebruikte gegevens

Literatuur:

- 1) *Ruimtelijke plannen, Startnotitie Bestemmingsplan Honderdentiemorgen. Gemeente Rotterdam Stadsontwikkeling, K. Lakerveld, januari 2016;*
- 2) *Programma Duurzaam 2015-2018, Duurzaam dichterbij de Rotterdammer. Vastgesteld door B&W 8 juli 2015.*
- 3) *Toelichting Natuurkaart Rotterdam, Vastgesteld in het college van B&W op 18 maart 2014, Stadsontwikkeling en Stadsbeheer, Rotterdam, maart 2014.*
- 4) *QSM Bestemmingsplan Honderdentiemorgen. DCMR milieudienst, Schiedam. T. Willemsen.*
- 5) *Herontwikkeling Wolfert Daltonschool, Verkennend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Gemeente Rotterdam. M. Meijer, augustus 2016.*
- 6) *Uitkomst nader onderzoek vleermuizen en vogels. Gemeente Rotterdam. M. Langstraat, februari 2009.*
- 7) *Quickscan Argonautenpark, Implementatie Flora- en faunawet, Verkenning ecologische waarden. Ecoresult rapportnummer 20101011. Dordrecht, L. Boon, 2010.*
- 8) *Flora- en faunawetonderzoek Argonautenpark. Bureau Stadsnatuur Rotterdam rapportnummer 0709. Rotterdam, A. de Beardemaeker, 2011.*
- 9) *Schiebroek-Zuid, Implementatie Flora- en faunawet, Verkenning ecologische waarden. Gemeente Rotterdam, M.P. Moerman, november 2004.*
- 10) *Kern en Plassen, Implementatie Flora- en faunawet, Verkenning ecologische waarden. Gemeente Rotterdam, M.P. Moerman en M.G. Kleinveld, oktober 2004.*

Internet:

www.minlnv.nl

www.gis.rotterdam.nl/gisweb2 (oktober 2015)

<http://wetten.overheid.nl/>

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx>

<http://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap/natuur-0/>

<http://staatvan.zuid-holland.nl/Paginas/Cijfers%20en%20kaarten/Kaarten/EHS.aspx>

Bijlage 1: wetgevende kaders

Natuurbeschermingswet

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora- en fauna kunnen op basis van Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober van kracht is geworden. Hierin zijn ook de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten opgenomen. Van initiatieven in de omgeving van deze gebieden dient te worden vastgesteld in hoeverre er externe werking kan optreden met mogelijk significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen. Het betreft hier de kwaliteit van de natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten. Hieronder vallen ook activiteiten die versturende effecten kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Een passende beoordeling is verplicht indien er door de ontwikkelingen niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten kunnen optreden. Aangezien een passende beoordeling een flinke verdiepingslag inhoudt (met kwantitatieve berekeningen) moet zo vroeg mogelijk aangetoond worden dat er geen sprake is van significante effecten. De noodzaak tot een passende beoordeling vervalt dan.

Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en faunawet geregeld. Het doel van deze wet is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. In Nederland komen ongeveer 35.000 planten- en diersoorten voor. Daarvan zijn er ongeveer 1.300 wettelijk beschermd onder de flora- en faunawet, variërend van zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en vissen tot flora, insecten en schaaldieren. De flora- en faunawet kent zowel verbodsbepalingen als een zorgplicht. Voor verschillende categorieën soorten en verschillende activiteiten zijn vrijstellingen of ontheffingen van deze verbodsbepalingen mogelijk. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende vier groepen: algemeen (tabel 1), overige (tabel 2), strikt beschermd (tabel 3) en vogels.

1. algemene beschermde soorten: hiervoor geldt ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een vrijstelling mits de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast;
2. strikt beschermde soorten: voor soorten die minder algemeen zijn geldt een strikter beschermingsregime. Vrijstelling is mogelijk indien op basis van een goed gekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing wordt alleen verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige instandhouding van de soort;
3. zeer strikt beschermde soorten: voor zeldzame, (zeer) bedreigde soorten die ook in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen bij opzettelijke versterking. Voor bestendig beheer en gebruik geldt wel een vrijstelling voor een aantal verbodsbepalingen mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Dit is uitsluitend van toepassing op soorten die niet vermeld zijn op de habitatrichtlijn. Indien niet volgens een gedragscode kan worden gewerkt en/of er sprake is van soorten van de habitatrichtlijn dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Een zware toets, waarin nauwkeurig de verwachte effecten en maatregelen worden beschreven is vereist om de ontheffing te verkrijgen. Indien

mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om eventuele negatieve effecten weg te nemen dienen tevens de ADC criteria te worden beargumenteerd (alternatieven, dwingende redenen groot openbaar belang, compensatie om instandhouding de waarborgen);

4. vogels: vogels worden veelal binnen de flora- en faunawet als aparte groep beschouwd. Dit aangezien alle inheemse vogels op het grondgebied van de EU beschermd zijn. In de praktijk betreft het vooral de bescherming van actieve nesten van vogels, die gedurende de broedperiode (globaal van maart t/m juli) niet mogen worden vernield, verstoord of verwijderd. Voor sommige vogelsoorten geldt dat nesten ook buiten het broedseizoen beschermd zijn. Hieronder vallen roofvogels, die jaarrond gebruik maken van hun nesten. Hetzelfde geldt voor nesten van vogels als de gierzwaluw en huismus die elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren om te broeden. Overigens zijn niet alle jaarrond beschermde vogels even strikt beschermd. In de gewijzigde lijst (augustus 2009) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit wordt onderscheid gemaakt in categorie één t/m vijf. De laatste categorie (vijf) is bedoeld voor soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding momenteel niet kritisch is, maar die wel aandacht behoeven indien er ontwikkelingen plaatsvinden waarbij grote delen van het leefgebied verdwijnen. Indien bij een ruimtelijke ontwikkeling een jaarrond beschermde vogel in het geding is (bv. een gierzwaluw of sperwer) moet gewerkt worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is moet een mitigatieplan worden opgesteld en voorgelegd aan het bevoegde Ministerie. Indien mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om eventuele negatieve effecten weg te nemen dienen tevens de ADC criteria te worden beargumenteerd (alternatieven, dwingende redenen groot openbaar belang, compensatie om instandhouding de waarborgen).

Zorgplicht

Naast verbodsbepalingen geldt de zorgplicht ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Artikel 2 van de Flora- en faunawet formuleert de algemene zorgplicht als volgt:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;
- Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover dat in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- De zorgplicht is altijd, voor iedereen en in alle gevallen van toepassing.